

Onze blogreeks over governance & het nieuwe pensioenstelsel

Deel 3

De ene toezichthouder is de andere niet

Frank Janse

frank.janse@montaepartners.nl
Mobiel: +31 (0)6 21 97 64 62

Florens Voogd

florens.voogd@montaepartners.nl
Mobiel: +31 (0)6 21 35 86 16

DE ENE TOEZICHTHOUDER IS DE ANDERE NIET

De Wet toekomst pensioenen zorgt voor enkele wijzigingen in de governance van pensioenfondsen. Denk hierbij aan het hoorrecht voor verenigingen van gepensioneerden en slapers, de herbezinning voor het verzoek tot invaren bij een negatief advies van een geleding van het verantwoordingsorgaan en het goedkeuringsrecht voor de raad van toezicht bij het invaarbesluit. Deze laatste wijziging heeft meerdere implicaties voor de rol van de raad van toezicht als interne toezichthouder. In dit blog laten wij ons licht hierop schijnen, waarbij we een parallel trekken met de rol van de externe toezichthouder.

Rollen intern toezicht

In enkele situaties is een raad van toezicht verplicht. Voor ondernemingspensioenfondsen is dat het geval, zodra het beheerd vermogen meer dan €1 miljard bedraagt en er sprake is van een paritair of onafhankelijk bestuur.¹ Voor bedrijfstakpensioenfondsen en algemeen pensioenfondsen geldt de genoemde grens van het beheerd vermogen niet.

De leden van de raad van toezicht dienen onafhankelijk te zijn en zich zo ook op te stellen. De raad van toezicht heeft kernachtig drie rollen. Allereerst de toezichthoudende rol, namelijk op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken. In het verlengde hiervan heeft de raad van toezicht ook enkele goedkeuringsrechten, zoals ten aanzien van de

overdracht van verplichtingen van het pensioenfonds en binnenkort dus ook het invaarbesluit. Ten slotte heeft de raad van toezicht een klankbord rol, namelijk het bijstaan van het bestuur met (ongevraagd) advies. Deze laatste rol blijft jammer genoeg vaak onderbelicht. Dat zagen we bij de behandeling van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en nu ook weer bij de Wet toekomst pensioenen, waarin de nadruk vooral wordt gelegd op de toezichthoudende rol en de goedkeuring-srechten. Dat voelt toch wel als een gemiste kans. In de omvangrijke transitie naar het nieuwe pensioenstelsel kan de klankbord rol immers bij uitstek een positieve bijdrage leveren aan het proces. Enerzijds bij de ondersteuning en versterking van het bestuur. Anderzijds om de effectiviteit van het intern toezicht te vergroten door niet alleen achteraf een oordeel te geven, maar ook tijdens het besluitvormingsproces betrokken te zijn. Die klankbord rol is nu juist ook een belangrijke toegevoegde waarde ten opzichte van de visitatiecommissie, die deze wettelijke taak niet heeft.

Zoals de Raad van State al opmerkte bij het wetsvoorstel, worden er hoge eisen gesteld aan de besluitvorming door de verschillende fondsorganen in de transitie naar het nieuwe stelsel. Dit geldt met name voor het invaarbesluit. Het gaat om ingrijpende beslissingen, waarbij de deelnemer geen mogelijkheden heeft om bezwaar te maken tegen het invaarbesluit of de beslissingen van DNB en alleen een gang naar de externe geschilleninstantie, de Ombudsman Pensioenen of de rechter resteert. Nu de raad van toezicht zelf ook beslist over het invaren door het goedkeuringsrecht, kan de gedachte ontstaan dat de klankbord rol aan kracht inboet om te voorkomen dat 'de slager zijn eigen vlees keurt'. Wij denken dat dat niet het geval hoeft te zijn. Hiervoor trekken wij een parallel met de externe toezichthouder.

ROLLEN EXTERN TOEZICHT

Externe toezichthouder DNB heeft verschillende teams voor het onderhouden van contacten met de pensioensector en het houden van toezicht daarop. Via de account toezichthouders kunnen vragen gesteld worden, tijdens of naast de geplande overleggen. In die zin treedt DNB ook op als sparringpartner. Daarnaast worden er met enige regelmaat onderzoeken uitgevoerd door diverse toezichthoudende medewerkers van DNB. In dat opzicht treedt DNB op als meer klassieke toezichthouder, afhankelijk van het onderwerp als poortwachter of als onderzoeker.

DNB vervult in de aanstaande stelselwijziging overigens nog een andere rol, namelijk als adviseur van de wetgever. DNB heeft ook op diverse momenten standpunten ingenomen, zoals blijkt uit de verplichte toezichttoets op het wetsvoorstel. Maar ook de onverplichte consultatiereacties op het wetsvoorstel en het besluit, en de position paper ten behoeve van het derde rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over het wetsvoorstel.

Uit een rondvraag van DNB bleek dit jaar dat verschillende partijen de rol van DNB ten aanzien van het pensioenakkoord soms onduidelijk vinden. Wel bleek de houding van DNB positief veranderd. Die houding wordt gekenmerkt door het opzoeken van de dialoog met de pensioensector en meer openheid, in plaats van alleen maar zenden.

Een dergelijke houding past in onze ogen bij de combinatie van sparringpartner/klankbord naast de klassieke rol als toezichthouder.

Klankbord én toezicht

Door de grote belangen bij de transitie naar het nieuwe stelsel, wordt het belang van goed toezicht steeds groter. Niet in de laatste plaats door de teruggred van de belangrijkste bezwaarmogelijkheden voor deelnemers. Juist door de grote belangen zou de behoefte aan de klankbord rol ook moeten toenemen. Dat zorgt immers voor een betere voorbereiding en dus zorgvuldigere besluitvorming. De rollen van de bestuurders en de interne toezichthouders kunnen dan nog steeds gescheiden blijven. De onafhankelijkheid van de raad van toezicht ten opzichte van het bestuur blijft bestaan. Deze komt, ook naar de mening van de wetgever, niet in het geding als de raad van toezicht vooraf invloed uitoefent op de besluitvorming door het bestuur.

Eventueel kan de klankbord rol van de raad van toezicht vervuld worden door de voorzitter, en de toezichthoudende en goedkeurende rol door de gehele raad. Op die wijze kan een scheiding gemaakt worden die vergelijkbaar is met de scheiding bij de externe toezichthouder. Daar worden immers ook gesprekken met account toezichthouders gevoerd naast de toezichtonderzoeken.

VAN EXTERN TOEZICHT NAAR HORIZONTAAL TOEZICHT?

Naarmate het interne toezicht effectiever is, zou de noodzaak voor het externe toezicht kleiner moeten worden. De externe toezichthouder hanteert immers een risicogebaseerde aanpak. Als de 'checks and balances' door effectief intern toezicht op orde zijn, kan de externe toezichthouder zich concentreren op de marktbrede themaonderzoeken en de afhandeling van meldingsplichten. Er zou dan geen noodzaak moeten zijn voor aanvullende onderzoeken.

Ook in die zin is de beperkte aandacht voor de klankbord rol van de raad van toezicht een gemiste kans. Daarbij realiseren we ons overigens dat de stap naar een volledig horizontaal toezicht zoals we dat bijvoorbeeld bij de Belastingdienst zien, voor nu nog een vergezicht is.

Invullen van de klankbord rol

Een raad van toezicht kan zich nu al voorbereiden op zijn rol in de transitie. Denk hierbij aan de volgende vragen voor het bestuur:

- Hoe vult het bestuur de regierol voor de transitie in? Hierbij kan de NPR vragenlijst van DNB als leidraad dienen.
- Heeft het bestuur een stakeholder analyse uitgevoerd, en zo ja, welke opvolging heeft het bestuur hieraan gegeven? Een dergelijke analyse past binnen de beginfase van de implementatie voor het nieuwe pensioenstelsel.
- Heeft het bestuur een risico analyse ten aanzien van de transitie uitgevoerd, en zo ja, hoe beheerst of mitigeert het bestuur de gesignaleerde risico's? De ERB kan hiervoor een beginpunt zijn, als deze is toegespitst op de transitie.

Deze vragen vormen een goed beginpunt, passend binnen de klankbord rol van de raad van toezicht.

---

¹ Indien het pensioenfonds volledig is verzekerd bij een verzekeraar kan het intern toezicht worden uitgeoefend door een visitatiecommissie, ook bij een beheerd vermogen van meer dan €1 miljard.